

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 5:31
סוף זמני ק"ש - 8:40
9:16 -
סוף זמן תפלה - 10:13
דף היומי לש"ק: **גזיר מ'**

בס"ד, עש"ק פ' תצוה - פרשת זכור - שנת תשפ"ג לפ"ק

פרשת תצוה

המן היו סופרי המלך, וכשנצטוו לכתוב את סיפור הצלת מרדכי את אחשורוש מבגתן ותרש כתבו: 'הגיד מרדכי על בגתן או תרש' - כלומר, בין שניהם היתה העצה להמית המלך אבל לא נודע ממי יצאה העצה, כי רק אחד באמת הי' חייב מיתה, אלא שעל הספק תלו שניהם. וא"כ לא הי' מרדכי ראוי לשכר מכיון שסוף סוף גרם את מיתת אדם שהי' חף מפשע ושפך דם נקי. אמנם, בשעה שנקראו דברי הימים לפני המלך, בא מלאך והפריד תיבת 'או', וחיבר אל"ף בסוף תיבת 'בגתן' [וצ"ל שהפך את הנו"ן סופית לנו"ן רגילה, וגם י"ל דהערה זו שייכת רק אם כתבו בני המן את ספר דברי הימים בלשה"ק] וחיבר אות וא"ו לתחילת תיבת 'תרש', ונעשה 'בגתנא ותרש'. וזהו: "וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על בגתנא ותרש" - ששניהם היו מחוייבים, ובדין הרג המלך את שניהם, וא"כ ראוי מרדכי לשכר מרובה (עיין בס' תפארת המועדים עמ' 303).

ובדרך צחות נוכל לומר שאם נמנה את התיבות במגילת לפי אחת מן הדרשות האלו, יהי' מספר התיבות ראוי להתחלק לשנים.

"אם מזרע היהודים מרדכי וגו' כי נפול תפול לפניו" (אסתר ו:יג). בס' שבילי החדשים (ח"ג) איתא: דרש רבי מאיר שפירא זצ"ל ואמר: הגמ' מספרת לנו, שבשעה שהמן בא להלביש את מרדכי את הלבוש ולהרכיבו על הסוס בדבר המלך, למד מרדכי עם תלמידיו הלכות קמיצה - הקמיצה נעשתה בצורה הזו שכל מה שנותר ונשתייר לא נכלל במנחה.

ולמעשה אין הדבר מובן, שהרי השיריים הם תמיד במיעוט, ואילו כאן הקומץ הרי הוא שהי' המיעוט? אלא שהפוסקים סוברים שבקומץ המנחה היתה האיכות עיקר ולא הכמות. ברגע מכריע וגורלי לעם היהודי, כשאימה עליו הגיזרה הנוראה, להשמיד להרוג ולאבד, קיבץ ואסף מרדכי היהודי מסביבו את הנוער היהודי והסביר לנוער הלכות קמיצה ושיריים. הוא הדגיש לפניו, שהעיקר אינו הכמות אלא האיכות - המיעוט המספרי של העם היהודי, העומד בתורתו ותרבותו המסורתית, מורם ונישא מכל העמים המאיימים עליו. וזרש מסבירה זאת להמן: "אם מזרע היהודים מרדכי" - אם מרדכי שואב כח מהנוער היהודי והולך בכחם, אז "נפול תפול לפניו" - מוכרח אתה לנחול תבוסה ... (ספר ר"מ שפירא)

"וישב מרדכי אל שער המלך" (אסתר ו:יב). בס' שאל אביך ויגדך (ח"ג עמ' ק"ץ, מובא בס' מגילת אסתר - פנים מאירות, פנים מסבירות) איתא: באמצע תקופת ההפגזות (the shelling) הקשות על הישוב היהודי בירושלים בשנת תש"ח, כשהושגה ע"י מתווכים הפוגה (intermediaries reached a truce) בין הצדדים הלוחמים, יצא הגריי"ז מבריסק זצ"ל לטייל בערב ברחובות ירושלים. בהלכו ברחוב פגש

"ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדותם" (כה"ג). בפ"ז דסוטה (לו). דרשו: וחמשים אותיות היו - עשרים וחמש על אבן זו ועשרים וחמש על אבן זו.

בס' כאיל תערוג על עניני פורים להגרא"ל שטיינמאן זצ"ל (עמ' ל'-ל"א) איתא: במ"ב (סי' תר"צ סק"ט) נסתפק במגילה שנמחקה חציה בדיוק, אם היא כשרה. והתפלאו על זה, כי מספר התיבות במגילה הם 3045 - מספר שאינו נחלק לשנים, וא"כ אין מקום לספק, דממ"נ או רובו כתוב או רובו מחוק? והביאו לתרץ בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א דמירי בכתב את המגילה בשאר לשונות, וזוה משתנה מספר התיבות, ושייך שיהי' מספר זוגי המתחלק לשנים.

אך רבינו העיר על תירוץ זה, באמרו דלענין מספר התיבות נקבע לפי המקור, שהוא לשון הקודש. והביא משל, דתיבת 'אסור', כשהיא נאמרת בשפת האידיש אומרים 'מען טאר נישט' - ג' תיבות, אך בדין זה נחשב רק לתיבה אחת, וכך בכל הדברים. ממילא עדיין הקושיא בעיצומה, האיך יתכן חציה של מגילה. [נסברה זה ס"ל לרבינו גם בנוגע למצות תלמוד תורה שמקיים בכל תיבה ותיבה, דגם כשאומר באידיש שזה יותר תיבות, אינו נחשב למצוה בפני עצמה רק כפי שזה נאמר בלשון הקודש, רק יקבל יותר שכר היות וטורח יותר במה שמדבר כמה מילים]. ע"כ.

אגב, יש להעיר, דלפי כמה חידושים המובאים בשם כמה גדולים, מרומזות תיבות נוספות במגילת אסתר, ואלו הם:

במדרש (אסתר ר' פ' ז' י"ח) מסופר דאחר גזירת המן, ביקש אליהו ממשא רבינו שיתפלל על בני ישראל, והשיב לו משה שאם הגזירה חתומה בטיט, תפילתנו נשמעת, ואם נחתמה בדם אי אפשר לבטלה. וענה אליהו שהיא חתומה בטיט, וא"ל משה שעדיין יש תקוה ומרדכי יבטל את הגזירה. ושאל זקן אחד את הגר"ח מוואלאזין זצ"ל, היכן מרומז במגילת אסתר שהגזירה היתה חתומה בטיט ולא בדם. והשיב אותו הזקן ואמר: דכתיב, "יכתב לאבדם" (אסתר ג:ט), והחולק את התיבה ימצא שכתוב 'לא בדם', דהיינו שהגזירה לא היתה חתומה בדם. הגר"ח מוואלאזין התפעל מאד מזה, וסיפר אותו לרבו הגר"א זצ"ל מוואילנא. וא"ל הגאון: האם אתה יודע מי סיפר לך זאת? מי שסיפר למשה רבינו - כלומר, אליהו הנביא. (עיין בס' קהילת יצחק, דרוש לפ' זכור, עמ' 180 בהערה).

עה"פ "וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על בגתנא ותרש שני סריסי המלך וגו'" (אסתר ו:ב), יש שתמהו, למה נכתב שם 'בגתנא' בתוספת אות אל"ף; הלוא במגילה לעיל (ב:כא) נכתב 'בגתן ותרש'.

בספר משאת משה להאלישך הקדוש על אסתר, ובס' נחל אשכול כותב החיד"א בשם מהר"א הכהן בס' מדרש תלפיות, כי בני

באחיו של ר' זאב אידלמאן זצ"ל ושאל אותו על המצב. השיב הלה כי יום האתמול הי' יום קשה ביותר, ההפגזות היו חזקות מתמיד, אבל היום ב"ה ...

ענה לו הרב מבריסק זצ"ל: אכן, אתמול באמת הי' מצב נורא, אבל בגלל זה ידעו והבינו כולם שצריכים להפיל תפילה ולהעטיר על רחמים מרובים לקל נורא ואיום. אבל היום, כשנוצרה הרגעה בהפגזות, כבר מסיחים דעת, ועוברים לענייני היום-יום, והאמת היא, שבגלל זה זקוקים היום יותר לרחמים מרובים ...

הוסיף הרב מבריסק ואמר: אנשים רגילים שכאשר יש מעט הרווחה לאחר צרות קשות, ששים ושמחים. ואולם, אי אפשר לשמוח עד שהישועה היא שלימה. וראי' לכך ממדרכי היהודי, שאף שראה מעט הרווחה בזה שהמן בצו המלך נצטוו להלביש את מדרכי ולהרכיבו על הסוס ברחובה של עיר, עכ"ז לא הי' שש ושמח ולא שקט על שמריו, אלא כפי שכתוב במגילת אסתר, "וישב מדרכי אל שער המלך", ופירשו: לשקן ולתעניתו. וזאת למרות שכבר התחילה להתנוצץ הישועה. אלא כל זמן שלא היתה הישועה בשלימות צריכים לעורר רחמים מרובים כמו לפני כן.

"והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש" (אסתר ו:יב). בס' מגילת אסתר - פנים מאירות, פנים מסבירות איתא: בגמ' (מגילה טו): 'אבל' - על בתו [שהפילה עצמה מהגג], 'חפוי ראש' - על שאירע לו [ששפכה עליו עציצא דבית הכסא].

יש לדקדק שמקודם הרי הפילה עליו עציצא דביה"כ ולאחר מכן הרגה את עצמה, א"כ הי' צריך לכתוב "חפוי ראש ואבל" לפי סדר הדברים.

ויש לתרץ דקדוק זה בדרך חידוד, ע"פ מש"כ בתוס' (ב"ק יז: ד"ה זרק), לחלק בין זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושוברו במקל, דאמרינן 'מנא תבירא תבר', לבין זרק אבן או חץ על הכלי ובא אחר ושוברו, שבודאי לא שייך כאן 'מנא תבירא תבר', כיון שלא נעשה מעשה בגוף הכלי.

א"כ ניתן לומר שהיא זרקה את הכלי, ומיד שראתה שזרקה על אביה המן, שהלך לפני הסוס, הפילה עצמה מן הגג לפני שהעציצא של בית הכסא נפל עליו. נמצא אצלה שהמעשה בגופה דומה לזורק כלי מראש הגג, שמשעת זריקה הוה כמנא תבירא, ומיד נעשה 'אבל', משא"כ הכלי עציצא שזרקה על המן, עד שלא נפל עליו לא נחשב ל'חפוי ראש' כיון שלא נעשה מעשה בו, ודומה לזורק אבן וחץ. א"כ יתכן שהי' "אבל" לפני שהי' "חפוי ראש".

בענין קריאת תיבת "שורר" בפסוק "להיות כל איש שורר בביתו" (אסתר א:כב) בשי"ן ימנית ["שורר"]

בפ"ק דמגילה (יב): איתא: אלמלא אגרות הראשונות לא נשתתיר משונאיהן של ישראל שריד ופליט. אמרי [הגויים, שקיבלו האגרות הראשונות], מאי האי דשרד לן [מה זה ששלח לנן] - "להיות כל איש שורר בביתו" - פשיטא, אפילו קרחה בביתו [אפילו אדם קרח ושלפ בביתו] פרדשכא ליהוי [פירשו]: פרדשכא - פקיד ונגיד]. מוכח מזה ש"שורר" היינו מלשון שררה [בשי"ן שמאלית].

ובתרגום איתא: מסרבן על אתתי, ובתרגום שני מבואר: מתייקר בביתו, שהיא ג"כ לשון כבוד ושררה. וכן פירש האבן עזרא: "שורר בביתו" - מושל באשתו, וברד"ק בספר השרשים (בשוש שרר ב', אחרי שורש ושרר בשי"ן ימנית) כתב: שרר בשי"ן שמאלית, ומביא את הפסוק: "להיות כל איש שורר בביתו".

אמנם, עיין בספר ליקוטי מהרי"ח (ה"ג דף קי"ז ע"ב) דאיתא שם: ועיין בקונטרס ליקוטי מנהגים מהרב הגדול ר' סענדיר מפרעמיסלא שבמגילת אסתר בפסוק: "להיות כל איש שורר בביתו", צריכים לומר "שורר" בשי"ן ימנית, שכן איתא במסורה, ושכן קרא הגה"ק מבעלז. ופירושו מלשון משגיח כמו "אשורנו ולא קרוב" (במדבר כה: יז). ועל כל פנים יקרא פסוק זה פעמיים - פעם אחת, כפי המסורה בשי"ן ימנית, ופעם אחת בשי"ן שמאלית עיי"ש. ובספר חוט המשולש - מנהגי גאון ישראל וקדושו, בעל החתם סופר [מובא שהי' מנהגו של החת"ס] לכפול ג"כ ב' פסוקים - אחד - "אשר נתן המלך ליהודים וגו' להשמיד להרוג" (אסתר ח:יא) בלא וא"ו בתחילה ופעם שנית - "ולהרוג" בוא"ו בתחילה, וכן בפסוק "ואיש לא עמד בפניהם" (שם ט:ב), פעם אחת "בפניהם" בבי"ת ופעם שנית "לפניהם" בלמ"ד, עיי"ש.

ועיין בספר דבר המלך על מגילת אסתר מבעל הבני יששכר (סע' ק"פ) דאיתא שם (אות ד'): "להיות כל איש שורר בביתו". והנה נוהגים לקרות תיבת "שורר", בב' מיני ניקוד, "שורר" בשי"ן שמאלית, ושם "שורר" בשי"ן ימנית. והנה מה שקוראין בשי"ן שמאלית - "שורר", מובן שפירושו שר וחשוב בביתו. אבל צ"ב מה הפירוש של "שורר" בשי"ן ימנית. ונראה שהוא מלשון התורה דכתיב ב' נצבים (דברים כט: יח) "כי בשרירות לבי אלך". ופירשו: במראות לבי, כמו "אשורנו ולא קרוב" (במדבר כה: ז), כלומר, מה שלבי רואה לעשות, עכ"ל. והנה אי' בגמ' (מגילה יב): אמר רבא אלמלא אגרות הראשונות לא נשתתיר משונאיהן של ישראל שריד ופליט. אמרי, מאי האי דשרד לן 'להיות כל איש שורר בביתו' - פשיטא, אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהוי. וצ"ע, מה הי' כוונת אחשוורוש בזה, עכ"פ למ"ד שהי' חכם ולא טיפש.

אלא נראה דהוא באמת אמר לכתוב להיות כל איש שורר - בשי"ן ימנית, וכוונתו שיהי' כל איש עושה בביתו מה שהוא רוצה, בשרירות לבו. וזה אין דרך לכו"ע רק למלך ושרים גדולים. אבל הם הבינו שכוונתו שורר בשי"ן שמאלית, שיהי' שר וחשוב בביתו. ולזה נעשה נס אלמלא אגרות ראשונות וכו'. ולכן נוהגין כשקוראין המגילה קוראין שניהם מה שאמר אחשוורוש ומה שטעו בכוונתו בזה.

ועיין בשערי רחמים שעל ספר שער אפרים (שער ו') שכותב: "להיות כל איש שורר בביתו" - רוב העולם אומרים בשי"ן שמאלית, והוא טעות, וצריכים לומר "שורר" בשי"ן ימנית. וכן איתא בפירוש במסורה. וכן קרא הרה"ק רבי שר שלום מבעלז זי"ע, והפירוש מלשון משגיח, כמו "אשורנו ולא קרוב". ומי שירצה שלא לבטל המנהג יקרא זה ב' פעמים - פעם אחת כפי המסורה, ופעם אחת כפי המנהג, עיי"ש.

יש מפקקים על המנהג לקרוא התיבה "שורר" בשי"ן ימנית, שהרי מהתרגום, התרגום שני, הגמ', האבן עזרא, והרד"ק מוכח להדיא ש"שורר" הוא מלשון שררה וצריכים לקרותה בשי"ן שמאלית. ועוד, מובא בס' סנסן ליאיר (חלק השו"ת סי' י"ג דף רי"ד): אם הוא מלשון "אשורנו ולא קרוב", א"כ הי' לו ליכתב "שר בביתו". ומה שכתוב במסורה: "לית כתיב שי"ן", הכוונה פשוטה, שכל "שורר" בתנ"ך כתובים בסמ"ך [והם חמש פעמים, ועוד אחת שהיא פעל ואיננה שם תואר (איכה ג:יא) חוץ מזו שכתובה בשי"ן ומבטאה כמו 'שורר' בסמ"ך]. וזה מדויק בלשון המסורה: "לית כתיב שי"ן", ולא אמרה בקצרה "לית בשי"ן", אלא רצונו לומר לית כוז שכתובה בשי"ן ומבוטאת בסמ"ך [בלשון 'שורר']. וכן מוכח במסורה גדולה שבסוף דברי הימים (מערכת

אחור" (ש"ב א:כב) - לית כתיב שי"ן, והכוונה שנכתב בשי"ן וקריאתו בסמ"ך, ועיין להרב מנחת שי (תהלים מד:יט, ישעי' ג:יז). וכבר הקדימו הרוו"ה בפירוש המסורה על נכון. ועיין בקובץ בית הלל (חכ"ב עמ' צ"ב-צ"ג) שמאריך בענין זה.

בספר ימי משתה ושמחה (פיי"ט הערה 21) מובא דיון זה, ומסיק: למעשה, מנהג העולם לקרוא את התיבה רק בשי"ן שמאלית.

סמ"ך, דף ל' ע"א טור ב'), וזה לשונה: "סרר" ג' חסרים בלישנא, וסימנך: "שריך סוררים וחברי גנבים" (ישעי' א:כג), "כי כפרה סוררה" (הושע ד:טז), "להיות כל איש שורר", עכ"ל. הרי בהדיא שמבטאה בסמ"ך דנקיט לה עם "סוררים" ו"סוררה". וזה פירוש "חסרים בלישנא", כי אינם שוים בכתב שזו "סוררים", וזו "סוררה" וזה "שורר", אבל בלשון ובמטא אחת הנה, והצד השווה שבהן ששלשתן חסרים לפי דעת המסורה הוזה, וכיוצא בזה ממש במסורה קטנה על פסוק: "קשת יהונתן לא נסוג

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS TETZAVE
© COPYRIGHT 2023
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

“ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ... לכהנו לי” (כח: א)
“Separate your brother Aharon ... to be priests to Me.”

The Midrash states that when Hashem told Moshe to appoint Aharon as the Kohein Godol, Moshe was troubled. Hashem said to him: The Torah was Mine, and I gave it to you.

How did Hashem intend to appease Moshe by telling him this? The *Dubner Maggid, ZTL*, explained that just as a leader cannot be smaller than his followers, so too, he cannot be too much greater than they are. This can be likened to a garment which cannot be worn if it is too small or if it's too large.

This is what Chazal mean when they say that Yiftach in his generation was like Shmuel in his generation - for just as Yiftach was appropriate for his generation so too, Shmuel was fitting for his times. Had Shmuel lived in the generation of Yiftach, he would not have been a suitable leader, since he would have been too much greater than the people.

Similarly, when Hashem told Moshe to appoint Aharon to be the Kohein Godol, Moshe was troubled since he thought that the reason he was not being appointed to be the Kohein Gadol was because Moshe was not great enough to fill the position. However, the opposite was true: because he was too great, he was not suitable to be the Kohein Godol, who must be able to relate to even the commonest of people.

Therefore, to appease him, Hashem said: The Torah was Mine, but I gave it to you - why didn't I teach it directly to Klal Yisroel? Because I am too elevated to give it directly to them. Similarly, I am appointing Aharon to be the Kohein Godol, because he is closer to their level ...

“ואת אהרן ואת בניו תקריב אל פתח אהל מועד ורחצת אותם במים” (כט: ד)

“And you shall bring Aharon and his sons near the opening of the Mishkan, and wash them with water.”

The *Brisker Rov, ZTL*, once asked: Other than the items mentioned in the Torah, what else took up space in the courtyard of the Mishkan?

He answered: A *Mikva*. We see this from the fact that Moshe was commanded to take Aharon and his sons near the opening of the Mishkan and wash them with water. Rashi explains that this “washing” was immersion of their bodies. The only way that this would have been possible would have been if there would have been a *Mikva* in the courtyard of the Mishkan.

“תרשיש ושהם וישפה” (כח: כ)

The Gemorah (Kiddushin 31a) describes the extent of the Kibbud Av of Damma ben Nesina, and relates how he refused to awaken his father to obtain the keys to the lock of the box which contained the precious stone which was needed to replace a stone that had fallen out of the *Eifod*, for which the Rabbis were willing to pay a king's ransom to obtain. Tosafos (*Avoda Zoro*, 24a) cite the Yerushalmi that states that the lost stone was the *Yashphei*, the stone of Binyomin.

What was the significance of the *Yashphei* to the story of the Kibbud Av of Damma ben Nesina?

It could be that when Damma ben Nesina - an *Akum* - exhibited such sacrifice for the Mitzva of *Kibbud Av*, it reflected poorly on Bnei Yisroel who did not always reach such a level of *Kibbud Av*. Therefore, the Yerushalmi points out that the stone that had to be replaced was the *Yashphei* - the stone of Binyomin who was the only Sheivet who did not cause Yaakov anguish at the time of *Mechiras Yoseif*. Rabbeinu Bachya notes that the word *Yashphei* consists of two words - יש פה - because Binyomin knew of *Mechiras Yoseif* and could have told Yaakov about it, but chose not to - because he felt that that would cause Yaakov too much anguish, knowing that his sons had sold their own brother.

While Damma ben Nesina's act of *Kibbud Av* was a momentary one, Binyomin's decision not to reveal *Mechiras Yoseif* to his father was a decision that he was forced to grapple with for 22 years and it was likely that Binyomin was never certain that he made the correct decision. It was not until Hashem commanded Moshe to place the *Yashphei* into the *Choshen* as Binyomin's stone

that Binyomin's decision was vindicated. Therefore, this *Zechus* of Binyomin was able to counteract the *Zechus* of Damma ben Nesina.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

To fulfill the Mitzva of drinking "*Ad D'lo Yoda*" on Purim, must one drink specifically wine, or would other alcoholic beverages suffice?

The Sefer, Otzar Halachos (Mo'adim II, p. 140) writes that technically, one can drink any type of spirits. However, since the miracles of Purim came about through the "*Mishte Hayayin*", it is preferable to drink wine (to fulfill the spirit of the law).

The Mo'adim U'zemanim (II:190) writes that the main beverage should be wine, but one can supplement it with other alcoholic beverages (if the spirits move him).

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Did the Kohanim wear Tefillin while performing the *Avoda*?
- 2) Which one of the *Bigdei Kehuna* was put on first?
- 3) What was created during twilight of the first Erev Shabbos which was used to fashion parts of one of the *Bigdei Kehuna*?
- 4) Which item that came from Noach's ark, was used in one of the *Bigdei Kehuna*?
- 5) Was there a Mitzva to light the Menorah in the Mishkan on Shabbos?
- 6) If the *נר מערבי* in the Menorah was extinguished, from where did they take the fire to rekindle it?
- 7) Who merited monarchy because his grandfather would light the dark paths leading from his house to the Beis Midrash?
- 8) Who was *Lapidos*, and why was he so named?
- 9) When the Chachomim came to Dama ben Nesina, which stone of the *Eiphod* did they wish to replace?
- 10) To whom did the two *Avnei Shoham* correspond?
- 11) Which one of the stones of the *Choshen* had the most words etched into it?
- 12) How did the *Choshen* reveal who had sinned?
- 13) Is it possible to fulfill *Mishlo'ach Manos*, *Matanos La'evyonim*, or Se'udas Purim at night?
- 14) How many steps were there leading up to *Achashveirosh's* throne?
- 15) Who were the scribes of *Achashveirosh* (סופרי המלך)?
- 16) How many sons did Haman have?
- 17) From where did Haman obtain the wood that he used to build the gallows from which he planned to hang Mordechai?
- 18) From what type of wood were the gallows made?
- 19) For how long did Haman serve in the capacity of viceroy to the king?
- 20) What was the name of *Achashveirosh's* horse that

Mordechai rode upon while being led by Haman, and in what capacity did it originally serve *Achashveirosh*?

ANSWERS

- 1) The Kohanim could not wear the *Tefilla Shel Yad* while performing the *Avoda*; only the *Tefilla Shel Rosh* (Rambam, Hil. Klei Hamikdash 10:8).
- 2) The *Michnosayim* were put on first (ibid. 10:1).
- 3) The *Shomir* [a worm-like creature], which was used to etch out the stones of the *Eifod*, was created on twilight of Erev Shabbos (Avos 5:5).
- 4) The *Tzohar* [the stone that glowed and illuminated the ark of Noach] was the *Barekes* in the *Eifod* (Rabbeinu Bechaya Shmos 28:15).
- 5) There was a Mitzva to light the Menorah in the Mishkan on Shabbos (Rambam, Hil. Temidim U'musafim 3:10).
- 6) From the *Mizbei'ach Hachitzone* (Rashi, Vayikra 6:6; Rambam, Hil. Temidim U'mussafim 3:13).
- 7) Sha'ul (Vayikra Rabba 9:2). The grandfather of Sha'ul, referred to as *Neir* in Divrei Hayomim (I, 8:33) and *Avi'eil* in Sefer Shmuel (I, 9:1), was called *Neir* because he would light candles to benefit the public.
- 8) *Lapidos*, the husband of Devora, also known as *Barak* and *Michoel* (see Yalkut Shimoni, Shoftim 42) merited Olam Haba by making thick wicks which were capable of producing a great amount of light, and brought them to the Mishkan.
- 9) The *Yoshphei*, which was the stone of Binyomin (Yerushalmi Pei'a, cited by Tosafos in Avoda Zoro 24a).
- 10) The two *Avnei Shoham* corresponded to Menashe and Ephraim who grew up in Egypt and were not negatively influenced (P'sikta D'Rav Kahana 48, cited in Torah Sheleima 28:9, note 45).
- 11) On the stone of Re'uvein, the *Odem*, it was written: *אברהם, יצחק ויעקב, ראובן* (Shmos Rabba 38:9).
- 12) When someone sinned, the stone of his tribe turned into copper, and the Kohein Gadol would draw lots (*גורלות*) from among the members of that Sheivet until eventually the sinner would be singled out (Midrash Habei'ur, cited in Chumash Otzar Harishonim 28:30).
- 13) No (Shulchan Aruch O.C. 695:1; Rema 695:4, Mogein Avrohom 13).
- 14) 365 (Rokei'ach on Esther 1:3 in the name of the Braysa, cited in Torah Sheleima, Esther 1, note 39). According to the Targum Sheini and others, the throne had six levels.
- 15) Haman's sons (Pirkei D'Rebbi Eliezer 50).
- 16) According to various opinions cited in Lemechaseh Asik (from Hagaon Rav Chaim Kanievsky, shlita): 30, 70, or 208 (Megillah 15b); 40 (Pirkei D'Rebbi Eliezer 50); 219 or 221 (Targum); 299 (Targum on 9:14); or 100 (Shocheir Tov 22).
- 17) From the wood of the Kodosh Hakadoshim (Pirkei D'Rebbi Eliezer 50), Noach's *Teiva* (Yalkut Shimoni), or the *Ginas Habiysan* (Agadas Esther). See Lemechaseh Asik.
- 18) Either from the *Kotz* tree (Esther Rabba 9), cedar wood (Agadas Esther) or *Gopher* wood (Midrash Abba Guryon). See Lemechaseh Asik.

19) 70 days (Rav Shlomo Alkabetz in Manos Haleivi on Esther 3:2 writes:

”וכל עבדי המלך וגו’ כורעים ומשתחוים להמן כי כן צוה לו המלך” - ומצאתי כתוב ”כי כן צוה לו המלך”, לא היתה שררתו של המן אלא ע’ יום - מנין ‘כן’, עד כאן. ופרפרת נאה הוא, עכ”ל.)

20) *Shifergoz*, of course, who was the horse that Achashveirosh rode upon on the day that he ascended the throne (Targum Sheini 6:10).

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com

- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on שמחות and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years